

Монгол Улсын Их Хурлын Хууль зүйн
байнгын хорооны 2026 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдрийн дугаар
тогтоолын 2 дугаар хавсралт

**ШҮҮХИЙН ЕРӨНХИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН ШҮҮГЧ БУС ГИШҮҮНД
НЭР ДЭВШИХ ТУХАЙ ХҮСЭЛТ**

НЭГ. ХҮСЭЛТ ГАРГАГЧИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА:

1.1	Эцэг/эхийн нэр: Эрдэнэцогт Ургийн овог: Жадран Нэр: Чулуунцэцэг Хүйс: Эмэгтэй Төрсөн он: 1986 Төрсөн газар: Ховд аймаг, Мөст сум Одоо оршин суугаа аймаг/нийслэл, сум/дүүрэг: Улаанбаатар хот, [REDACTED] [REDACTED]
1.2	Иргэний харьяалал Монгол Улсын иргэн мөн үү /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих/. ○ Тийм
1.3	Насны дээд хязгаар Төрийн алба хаах насны дээд хязгаарт хүрсэн үү /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих/. ○ Үгүй
1.4	Шүүгчийн албан тушаал Шүүгчээр ажиллаж байгаа юу, эсхүл ажиллаж байсан уу /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих, тийм гэж хариулсан бол холбогдох баримт бичгийн хуулбарыг хавсаргах, аль шүүхэд ямар хугацаанд шүүгчээр ажиллаж байгаа, эсхүл байсан талаараа хамгийн сүүлийнхээс нь эхлэн он дарааллаар бичих/. ○ Үгүй
1.5	Улс төрийн болон намын удирдах албан тушаал Сүүлийн таван жил улс төрийн албан тушаал болон улс төрийн намын удирдах албан тушаал эрхэлж байгаа юу, эсхүл эрхэлж байсан уу /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих, тийм гэж хариулсан бол холбогдох баримт бичгийн хуулбарыг хавсаргах, ямар албан тушаалыг ямар хугацаанд эрхэлж байгаа, эсхүл эрхэлж байсан талаараа хамгийн сүүлийнхээс нь эхлэн он дарааллаар бичих/. ○ Үгүй
1.6	Эрүүгийн хариуцлага Эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан уу /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих, тийм гэж хариулсан бол холбогдох баримт бичгийн хуулбарыг хавсаргах, хамгийн сүүлийнхээс нь эхлэн он дарааллаар бичих/. ○ Үгүй
1.7	Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн гишүүн Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн гишүүнээр ажиллаж байгаа юу, эсхүл ажиллаж байсан уу /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих, тийм гэж хариулсан бол холбогдох баримт бичгийн хуулбарыг хавсаргах, уг албан тушаалыг ямар хугацаанд эрхэлж байгаа, эсхүл байсан талаараа хамгийн сүүлийнхээс нь эхлэн он дарааллаар бичих/. ○ Үгүй
1.8	Монгол Улсын Их Хурлаас Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн шүүгч бус гишүүнээр томилохоос татгалзаж байсан Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн шүүгч бус гишүүнд нэр дэвшсэн боловч Монгол Улсын Их Хурлаас томилохоос татгалзаж байсан уу /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих/. ○ Үгүй

ХОЁР.ХИЙХ АЖИЛ, НЭР ДЭВШСЭН ҮНДЭСЛЭЛЭЭ БИЧСЭН ТАЙЛБАР

2.1	Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн шүүгч бус гишүүний хувьд хийх ажил, уг албан тушаалд нэр дэвшсэн үндэслэлээ тайлбарлаж тодорхой, ойлгомжтой бичнэ /тайлбарыг 500-1000 үгэнд багтаана/
	2.1. ШҮҮХИЙН ЕРӨНХИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН ШҮҮГЧ БУС ГИШҮҮНИЙ ХУВЬД ХИЙХ АЖИЛ, НЭР ДЭВШСЭН ҮНДЭСЛЭЛ Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хүний эрх, эрх чөлөө хэмээх хоёрдугаар бүлгийн Арван зургадугаар зүйлийн 14 дэх заалтад Монгол Улсын иргэн бүр шударга шүүхээр шүүлгэх үндсэн эрхтэй болохыг баталгаажуулсан. Энэхүү эрх нь зөвхөн хэрэг, маргаанаа шүүхээр шийдвэрлүүлэх боломж төдийгүй хараат бус, шударга, мэргэшсэн, иргэдэд хүртээмжтэй шүүхээр эрхээ хамгаалуулах Үндсэн хуулийн баталгаа юм. Иймээс шүүхийн бие даасан байдал, шүүгчийн хараат бус байдлыг хангах нь хүний эрх, шударга ёс, ардчилсан эрх зүйт төрийн үндсэн нөхцөл гэж үзэж байна. Шүүх чиг үүргээ үр нөлөөтэй хэрэгжүүлэхийн тулд шүүгчийн хараат бус байдал, шүүхийн хүний нөөц, төсөв, зохион байгуулалт, үйлчилгээ, мэдээлэл, цахим дэд бүтэц, судалгаа, сургалт, захиргааны мэргэшсэн тогтолцоогоор хангагдсан байх шаардлагатай. Энэ институцийн гол баталгаа нь Шүүхийн ерөнхий зөвлөл юм. Монгол Улсын Шүүхийн тухай хуульд Шүүхийн ерөнхий зөвлөл нь шүүхийн бие даасан байдлыг хангах, шүүхийг хүний нөөцөөр хангах, шүүгчийн хараат бус байдлыг хамгаалах, шүүгчийн хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах, шүүхийн санхүү, эдийн засгийн баталгааг хангах, шүүхийг мэдээллээр хангах чиг үүрэгтэй байхаар хуульчилсан. Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн шүүгч бус гишүүн нь эдгээр чиг үүргийг хэрэгжүүлэхдээ шүүхийн захиргааг зөвхөн байгууллагын дотоод зохион байгуулалтын асуудал гэж үзэх бус, хүний эрх, олон нийтийн итгэл, иргэдийн шүүхээр үйлчлүүлэх бодит хэрэгцээ, ил тод байдалтай холбон харах ёстой гэж үзэж байна. Ялангуяа шүүгч бус гишүүн нь шүүхийн үйл ажиллагааг иргэдэд ойртуулах, шүүхийн мэдээлэл, үйлчилгээ, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны дарааллыг ойлгомжтой болгох, иргэн төвтэй шүүхийн захиргааг төлөвшүүлэхэд онцгой анхаарах шаардлагатай. Миний бие 2014 оноос хойш өмгөөллийн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхэлж, эрүү, иргэн, захиргааны хэрэг, маргаанд өмгөөлөгч, төлөөлөгчөөр оролцож ирсэн. Мөн 2008 оноос хойш Монгол Улсын Боловсролын Их Сургуульд эрх зүйн багшаар ажиллаж, бүх нийтийн боловсролын хүрээнд эрх зүйн боловсролыг түгээн дэлгэрүүлэх чиг үүрэг бүхий нийгмийн ухааны багш бэлтгэх, бакалавр, магистрын түвшний сургалтад хичээл заах, эрх зүйн хичээлийн хөтөлбөр боловсруулах, судалгааны ажил удирдах, шүүмж бичих, санал өгөх, хамгаалуулах зөвлөлийн гишүүнээр ажиллах зэргээр сургалт, судалгааны үйл ажиллагаанд тасралтгүй оролцож ирсэн. Энэ хугацаанд ЕБС-ийн “Нийгмийн судлал” үндэсний сурах бичиг, багшийн номын эрх зүйн бүлэг сэдвийн зохиогчийн багт ажиллаж, эрх зүйн мэдлэг, хүний эрх, хууль дээдлэх ёс, иргэний эрх, үүргийн талаарх ойлголтыг сурагчдад хүртээмжтэй, ойлгомжтой хэлбэрээр хүргэхэд хувь нэмэр оруулсан. Түүнчлэн 2009 оноос хойш эрх зүйн онол, боловсролын эрх зүй, эрх зүйн боловсрол, иргэдийн эрх зүйн соёл, хүний эрх, захиргааны эрх зүйн чиглэлээр судалгаа хийж, судалгааны үр дүнгээ сургалтын хөтөлбөр, сурах бичиг, гарын авлага, их сургуулийн дүрэм, журам, боловсролын салбарын эрх зүйн баримт бичиг, хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах болон санал өгөх үйл ажиллагаатай холбон хэрэгжүүлж ирсэн туршлагатай. Эдгээр судалгаа, сургалт, өмгөөллийн практик туршлагадаа үндэслэн Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн шүүгч бус гишүүнээр ажиллах боломж олдвол дараах асуудалд анхаарч ажиллана.

Нэгдүгээрт, Ерөнхий зөвлөлийн чиг үүргийг судалгаа, мэдээлэл, нотолгоонд суурилан хэрэгжүүлэхэд анхаарна. Тухайлбал, шүүхийн бие даасан байдал, шүүгчийн хараат бус байдлыг хангах тогтолцоо, шүүхийн бүтэц, байршил, орон тоо, шүүхийн Тамгын газрын зохион байгуулалт, хэргийн хөдөлгөөний удирдлага, цахим үйлчилгээ, шүүхийн ачаалал, хүний нөөцийн төлөвлөлт зэрэг асуудлыг бодит тоо баримт, хэрэгжилтийн үнэлгээ, шүүхээр үйлчлүүлэгчийн хэрэгцээнд үндэслэн авч үзэх нь зүйтэй гэж үзэж байна. Иймд Ерөнхий зөвлөлийн шийдвэр, санал, бодлого, журам, стандарт нь судалгаанд суурилсан, хэрэгжих боломжтой, шүүхийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанд бодит дэмжлэг болохуйц байх ёстой.

Ойрын хугацаанд өмнөх гишүүдийн хэрэгжүүлсэн бодлого, төлөвлөлт, эхлүүлсэн ажлын үр дүн, залгамж холбоог нягтлан судалж, үр дүнтэй хэрэгжиж буй ажлыг үргэлжлүүлэх, сайжруулах шаардлагатай асуудлыг тодорхойлох, шүүхийн захиргааны байгууллагын институцийн тогтвортой байдлыг хадгалахад анхаарна. Шүүхийн захиргааны ажил нь тасралтгүй, залгамж холбоотой байх ёстой бөгөөд бүрэлдэхүүн солигдох бүрд бодлого, төлөвлөлт тасалдах бус, өмнөх ажлын ололт, сургамжид тулгуурлан шинэ шатанд хөгжих шаардлагатай гэж үзэж байна.

Хоёрдугаарт, багшлах болон эрх зүйн боловсролын чиглэлээр ажилласан туршлагадаа үндэслэн шүүхийг хүний нөөцөөр хангах, шүүгч болон шүүхийн захиргааны ажилтны мэргэшил, ур чадварыг дээшлүүлэх, шилдэг хуульчдаас шүүгчийг сонгон шалгаруулах ажиллагаанд хувь нэмэр оруулахыг зорьж байна. Шүүгчид нэр дэвшигчийг сонгон шалгаруулах ажиллагаа нь зөвхөн шалгалтын оноо, баримт бичгийн бүрдлээр хязгаарлагдах бус, хууль зүйн сэтгэлгээ, хэрэг маргаанд дүн шинжилгээ хийх чадвар, ёс зүй, шударга байдал, хүний эрхэд суурилсан хандлага, олон нийтийн итгэл даах төлөвшлийг бодитой үнэлдэг байх шаардлагатай.

Гуравдугаарт, шүүхийн захиргааны мэргэшсэн, тогтвортой хүний нөөцийг бүрдүүлэхэд анхаарна. Шүүхийн чанартай үйлчилгээ нь зөвхөн шүүгчээс бус, шүүгчийн туслах, шүүхийн захиргааны ажилтан, судлаач, мэдээлэл технологийн ажилтан, архив, бичиг хэргийн ажилтан зэрэг нийт хүний нөөцийн чадавх, тогтвортой ажиллагаанаас шууд хамаардаг. Иймд шүүхийн захиргааны ажилтныг дадлагажуулах, мэргэшлийг нь дээшлүүлэх сургалт, ажил хэргийн чадвар, мэргэшлийн түвшнийг тодорхойлох шалгуур үзүүлэлт, гүйцэтгэлийн үнэлгээ, ажлын ачааллын зохистой хуваарилалт, тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг сайжруулах нь чухал гэж үзэж байна.

Дөрөвдүгээрт, олон нийтийг мэдээллээр хангах, шүүхийн үйл ажиллагааг иргэдэд ойр, ойлгомжтой болгох чиглэлд анхаарна. Шүүхийн тухай хуульд Ерөнхий зөвлөл болон шүүхийн Тамгын газар олон нийтийг мэдээллээр хангах, шүүхийн цахим хуудасны мэдээллийг тогтмол шинэчлэх, мэдээлэл, лавлагааны үйлчилгээг зохион байгуулах, шүүхийн үйл ажиллагааны талаар олон нийтийн саналыг авах чиг үүрэгтэй байхаар заасан. Иймд иргэдэд зориулсан энгийн хэллэгтэй мэдээлэл, гарын авлага, цахим тайлбар, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны дарааллыг ойлгомжтой танилцуулах үйлчилгээ, шүүхээр үйлчлүүлэгчийн санал авах тогтолцоо, олон нийттэй харилцах нээлттэй арга хэмжээг үе шаттай хэрэгжүүлэх нь шүүхэд итгэх итгэлийг нэмэгдүүлэхэд чухал ач холбогдолтой.

Тавдугаарт, шүүхийн ачааллыг бууруулах, хэрэг маргааныг иргэдэд шуурхай, ойлгомжтой, зардал багатай хэлбэрээр шийдвэрлэх зохион байгуулалтын шийдлийг дэмжинэ. Энэ хүрээнд хэргийн хөдөлгөөний удирдлага, хялбар ажиллагааны хэрэгжилт, цахим үйлчилгээ, цахим шүүхийн платформ, мэдээллийн сан, шүүхийн үйлчилгээний стандарт, ачааллын судалгаанд суурилсан хүний нөөцийн төлөвлөлтийг уялдуулах шаардлагатай гэж үзэж байна. Иргэд шүүхэд хандахдаа илүү ойлгомжтой, хурдан, хүртээмжтэй үйлчилгээ авах нь шүүхэд итгэх итгэлд шууд нөлөөлнө.

	Зургаадугаарт, төрөлжсөн шүүхийн тогтолцоог хөгжүүлэх, ялангуяа гэр бүл, хүүхдийн хэрэг маргааныг хүний эрх, хүүхдийн дээд ашиг сонирхол, нийгмийн хамгаалал, сэтгэл зүй, боловсролын орчинтой уялдуулан шийдвэрлэх шүүхийн захиргааны нөхцөлийг бүрдүүлэхэд анхаарна. Гэр бүл, хүүхдийн хэрэг маргаан нь хүүхдийн асрамж, тэтгэлэг, эцэг эхийн харилцаа, гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн сэтгэл зүй, боловсролын орчин, хамгааллын хэрэгцээ зэрэг олон талт асуудлыг хамардаг. Иймд энэ чиглэлийн шүүхийн захиргаанд хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг хамгаалах арга зүй, сэтгэл судлаач, нийгмийн ажилтан, хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтний оролцоо, тайлан дүгнэлтийн стандарт, шүүхийн захиргааны ажилтны мэргэшсэн сургалт, ёс зүйн шаардлагыг тодорхой болгох нь зүйтэй. Иймд миний бие Монгол Улсын Шүүхийн тухай хуулийн 76 дугаар зүйлийн 76.3-т заасан болзол, шаардлагыг хангаж байна гэж үзэн Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн шүүгч бус гишүүний албан тушаалд нэрээ дэвшүүлж байна.
--	---

ГУРАВ.МЭРГЭЖЛИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАНИЛЦУУЛГА

Д/д	Шалгуур үзүүлэлт
3.1	Эрх зүйч мэргэжлээр ажилласан байдал Албан тушаалын нэр: 2020 оноос “Өмгөөллийн Оч Легал Адвокейтс” хуулийн фирмийн үүсгэн байгуулагч, гүйцэтгэх захирал Ажлын газрын хаяг: Хан-Уул дүүрэг, 18 дугаар хороо, Нийслэл хүрээ гудамж, “Акояа центр”, 5 дугаар давхар, 5013 тоот Ажилласан хугацаа: 6 жил Ажлын байрны тодорхойлолтын гол агуулга: “Өмгөөллийн Оч Легал Адвокейтс” хуулийн фирмийн үүсгэн байгуулагч, гүйцэтгэх захирлын хувьд фирмийн стратеги төлөвлөлт, өдөр тутмын үйл ажиллагаа, дотоод зохион байгуулалт, хүний нөөц, санхүү, үйлчлүүлэгчийн харилцаа, хууль зүйн үйлчилгээний чанар, эрсдэлийн удирдлагыг хариуцан ажиллаж байна. Тус албан тушаалын хүрээнд иргэн, захиргаа, эрүүгийн хэрэг, маргаанд өмгөөлөгч, төлөөлөгчөөр оролцож, үйлчлүүлэгчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг. Мөн фирмээс боловсруулан гаргах албан бичиг, эрх зүйн баримт бичиг, гэрээ, тайлбар, дүгнэлтийн хууль зүйн үндэслэл, агуулга, найруулга, хэлбэрийн шаардлагыг хянах, хууль зүйн үйлчилгээний чанар болон мэргэжлийн ёс зүйн хэрэгжилтэд хяналт тавин ажилладаг. Түүнчлэн үйлчлүүлэгчтэй байгуулах гэрээ, төлбөр тооцоо, мэдээллийн нууцлал, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажиллагааг зохион байгуулж, зөвлөх үйлчилгээний гэрээний үндсэн дээр хамтран ажилладаг хувийн эрх зүйн хуулийн этгээдүүдэд гэрээ, эрх зүйн баримт бичиг боловсруулах, хянах, үйл ажиллагааны эрх зүйн нийцлийг хангах, хууль зүйн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр мэргэжлийн зөвлөгөө, үйлчилгээ үзүүлдэг. Хамтран ажиллаж байсан болон ажил хэргийн харилцаатай хүмүүс Нэр: Д.Оргил Албан тушаал, байгууллага: “Өмгөөллийн Оч Легал Адвокейтс” хуулийн фирмийн өмгөөлөгч Харилцааны төрөл: Хуулийн этгээдийг хамтран үүсгэн байгуулсан Утас: [redacted] Цахим шуудан: [redacted] Ажлын газрын хаяг: Хан-Уул дүүрэг, [redacted]

	2. Нэр: П.Нямсүрэн Албан тушаал, байгууллага: Багахангай, Налайх дүүргийн Иргэний хэргийн анхан шатны тойргийн шүүхийн шүүгч Харилцааны төрөл: Хамтран ажиллаж байсан, [REDACTED] Цахим шуудан: [REDACTED] Ажлын газрын хаяг: Налайх [REDACTED] 3. Нэр: Н.Наранбаатар Албан тушаал, байгууллага: “Жэмма Монголиа” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Харилцааны төрөл: Хамтран ажиллаж байсан, ажил хэргийн харилцаатай Утас: [REDACTED] Цахим шуудан: naranbaatar@gemmamongolia.mn Ажлын газрын хаяг: Баянгол дүүрэг, [REDACTED] [REDACTED] 4. Нэр: П.Цэдэн-Иш Албан тушаал, байгууллага: IRIM судалгааны байгууллагын судлаач, зохицуулагч Харилцааны төрөл: Хамтран ажиллаж байсан Утас: [REDACTED] Цахим шуудан: [REDACTED] Ажлын газрын хаяг: Сүхбаатар дүүрэг, [REDACTED] [REDACTED] 5. Нэр: Э.Дэлгэрцэцэг Албан тушаал, байгууллага: гэрээт нягтлан бодогч Харилцааны төрөл: ажил хэргийн харилцаатай Утас: [REDACTED] Цахим шуудан: [REDACTED] Ажлын газрын хаяг: 2014 оны 01 дүгээр сарын 24-ний өдөр Улсын дээд шүүхээс шүүхэд төлөөлөх эрхийг бүртгэж, 13-1487 дугаартай гэрчилгээ олгосон. Уг эрхийн дагуу МУБИС-д эрх зүйн хичээл зааж, багшлахын зэрэгцээ 2014 оноос хойш өмгөөлөгчийн мэргэжлийн үйл ажиллагаа явуулж, иргэн, захиргаа, эрүүгийн хэрэг, маргаанд өмгөөлөгч, төлөөлөгчөөр оролцож ирсэн. Өмгөөлөгчөөр ажилласан байдлыг нотлох баримт болгон холбогдох шүүхийн шийдвэрүүдийг хавсаргав.
3.2	ЭРХ ЗҮЙЧЭЭС БУСАД МЭРГЭЖЛЭЭР ЭРХЭЛСЭН АЖИЛ 2008 оны 09 дүгээр сараас Монгол Улсын Боловсролын Их Сургуульд эрх зүйн багшаар ажиллаж, Эрх зүйн онол, Иргэний эрх зүй, Захиргааны эрх зүй, Боловсролын эрх зүй зэрэг хичээлийг тогтмол зааж ирсэн. Боловсролын эрх зүйн чиглэлээр докторын зэрэг хамгаалсан бөгөөд бакалавр, магистр, докторын түвшний сургалтад хичээл заах, эрх зүйн хичээлийн хөтөлбөр боловсруулах, оюутан, суралцагчийн судалгааны ажил удирдах, зөвлөгөө өгөх, шүүмж хийх зэргээр сургалт, судалгааны үйл ажиллагаанд оролцож байна. Түүнчлэн магистрын түвшний судалгааны ажил удирдах, магистрын ажилд шүүмж өгөх, хамгаалалтын үйл ажиллагаанд оролцох зэргээр мэргэжлийн болон эрдэм шинжилгээний чиг үүргийг хэрэгжүүлж байна. Мөн Улс төр, эрх зүйн боловсролын магистрын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлийн гишүүнээр ажиллаж байна.

	Ажил олгогч: МУБИС-ийн НХУС-ийн захирал, профессор Н.Мягмарцогж Хаяг: МУБИС-ийн [REDACTED] Утасны дугаар: [REDACTED] Цахим шуудан: [REDACTED] 2023 оноос МУБИС-ийн Төв ёс зүйн хорооны даргаар томилогдон ажилласан. Ажил олгогч: МУБИС-ийн ректор, профессор Б.Батбаатар Хаяг: МУБИС- [REDACTED] Утасны дугаар: [REDACTED] Цахим шуудан: [REDACTED]
3.3	МЭРГЭЖЛИЙН ХОЛБОО, БАЙГУУЛЛАГЫН ГИШҮҮНЧЛЭЛИЙН ТАЛААР 1. Монголын Хуульчдын холбооны гишүүн хуульч Гишүүн болсон огноо: 2014.07.07 Гишүүнчлэл хүчинтэй. Эрхэлж байсан албан тушаал, гүйцэтгэсэн чиг үүрэг: Монголын Хуульчдын холбооны гишүүн хуульчийн хувьд хуульчийн мэргэжлийн үйл ажиллагаанд оролцож, хуульчийн мэргэжлийн ёс зүй, хууль дээдлэх зарчим, хүний эрх, эрх чөлөөг хүндэтгэх үүргийг баримтлан ажиллаж ирсэн. Гишүүний үүргийн хэрэгжилтийн талаар: Монголын Хуульчдын холбооны гишүүн хуульчийн хувьд холбооны дүрэм, журамд заасан гишүүний үүргээ зохих ёсоор биелүүлж ирсэн. 2. Монголын Өмгөөлөгчдийн холбооны гишүүн өмгөөлөгч Гишүүн болсон огноо: 2014.01.24 Гишүүнчлэл хүчинтэй. Эрхэлж байсан албан тушаал, гүйцэтгэсэн чиг үүрэг: Монголын Өмгөөлөгчдийн холбооны гишүүн өмгөөлөгчийн хувьд өмгөөллийн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхэлж, иргэн, хуулийн этгээдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах, хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх чиг үүргийг хэрэгжүүлж ирсэн. Гишүүний үүргийн хэрэгжилтийн талаар: Монголын Өмгөөлөгчдийн холбооны гишүүн өмгөөлөгчийн хувьд холбооны дүрэм, журамд заасан гишүүний үүргээ зохих ёсоор биелүүлж ирсэн.

ДӨРӨВ.ХУУЛЬ ЗҮЙН ӨНДӨР МЭРГЭШИЛ

4.1	НЭГ. “ЭРҮҮ ШҮҮЛТ ТУЛГАХ ГЭМТ ХЭРГИЙН ХАРЬЦУУЛСАН СУДАЛГАА” Үйл ажиллагааны нэр, эрхэлсэн газар, хугацаа: “Эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргийн харьцуулсан судалгаа” судалгааны ажил, Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын захиалгаар, 2025 он. Үйл ажиллагааны гол агуулга: Эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргийн эрх зүйн зохицуулалт, Эрүүдэн шүүх болон бусад хэлбэрээр хэрцгий, хүнлэг бусаар буюу хүний нэр төрийг доромжлон харьцаж, шийтгэхийн эсрэг конвенцын агуулга, олон улсын хүний эрхийн стандарт, түүнчлэн ХБНГУ, БНФУ, ОХУ, БНХАУ, Япон, БНСУ, Гүрж, Турк зэрэг улсын эрүүгийн хууль дахь холбогдох зохицуулалтыг харьцуулан судалсан. Судалгааны хүрээнд эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргийн бүрэлдэхүүний шинж, хүндрүүлэх нөхцөл, эрүүгийн хариуцлага, ял шийтгэлийн зохицуулалт, хөөн хэлэлцэх хугацааны асуудлыг дүгнэж, Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн холбогдох зохицуулалтыг олон улсын стандартад нийцүүлэх талаар санал боловсруулсан.
-----	--

Үйл ажиллагааны үр дүн: Судалгааны тайланг боловсруулж, гэрээний дагуу Хүний эрхийн Үндэсний Комисст хүлээлгэн өгсөн. Мөн судалгааны үр дүнг 2025 оны 05 дугаар сарын 07-ны өдөр Төрийн ордонд Улсын Их Хурлын Хууль зүйн байнгын хороо, холбогдох Ажлын хэсэг, Хүний эрхийн Үндэсний Комиссоос хамтран зохион байгуулсан хэлэлцүүлэгт “Эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргийн олон улсын харьцуулсан судалгаа” сэдвээр илтгэн хэлэлцүүлсэн.
<https://www.parliament.mn/nn/74745/>

Үйл ажиллагааг удирдсан албан тушаалтан:

Нэр: Б.Энхболд

Албан тушаал, байгууллага: Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын гишүүн

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: Улаанбаатар хот, [redacted]
[redacted]

Тухайн үйл ажиллагааны хүрээнд хамтран ажилласан хүмүүс:

1. Нэр: И.Мөнхбаяр

Албан тушаал, байгууллага: ХЭҮК-ийн референт

Харилцааны төрөл: Судалгааны ажлын хүрээнд хамтран ажилласан

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: Улаанбаатар хот, [redacted]
[redacted]

2. Нэр: Д.Оргил

Албан тушаал, байгууллага: “Өмгөөллийн Оч Легал Адвокейтс” хуулийн фирмийн өмгөөлөгч

Харилцааны төрөл: Хуулийн этгээдийг хамтран үүсгэн байгуулсан, судалгааны ажлын хүрээнд хамтран ажилласан

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: Хан-Уул дүүрэг, [redacted]
[redacted]

3. Нэр: П.Нямсүрэн

Албан тушаал, байгууллага: Багахангай, Налайх дүүргийн Иргэний хэргийн анхан шатны тойргийн шүүхийн шүүгч

Харилцааны төрөл: Хамтран ажиллаж байсан

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: Налайх дүүрэг, [redacted]
[redacted]

ХОЁР. НИЙТИЙН АШИГ СОНИРХЛЫГ ХАМГААЛАХ СТРАТЕГИЙН ӨМГӨӨЛЛИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Үйл ажиллагааны нэр, эрхэлсэн газар, хугацаа: Нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах стратегийн өмгөөллийн үйл ажиллагаа, Захиргааны хэргийн шүүх, 2024–2025 он.

Үйл ажиллагааны гол агуулга: Өмгөөллийн тухай хуулийн 29.3-т заасан нийтэд тустай мэргэжлийн үйл ажиллагааны хүрээнд боловсролын салбарт гарсан захиргааны акт болон захиргааны хэм хэмжээний актыг шүүхээр хянуулах, нийтийн эрх, ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор стратегийн өмгөөллийн үйл ажиллагаа хэрэгжүүлсэн. Энэ хүрээнд Төв аймгийн Засаг даргын гаргасан орон нутгийн өмчийн ерөнхий боловсролын сургуулийг өөрчлөн байгуулахтай холбоотой

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: Сүхбаатар дүүрэг, [redacted]

3. **Нэр:** Профессор Ц.Лувсандорж

Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Математик, байгалийн ухааны сургуулийн Дидактикийн тэнхимийн эрхлэгч, боловсрол судлаач, Монголын багш нарын холбооны ерөнхий нарийн бичгийн дарга

Харилцааны төрөл: Багшлах эрх олгох журамтай холбоотой асуудлаар хэвлэлийн бага хурал хамтран зохион байгуулсан

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн [redacted]

ГУРАВ. ДОКТОРЫН СУДАЛГААНЫ АЖИЛ, ТҮҮНИЙ ҮР ДҮНД ТУЛГУУРЛАСАН ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙН САНАЛ ДЭВШҮҮЛСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Үйл ажиллагааны нэр, эрхэлсэн газар, хугацаа: 2024 онд “Монгол Улсын ЕБС-ийн багшийн мэргэжлийн эрхийн зохицуулалтад хийсэн судалгаа” сэдвээр МУБИС-д боловсролын удирдлагын докторын судалгааны ажил бичиж, хамгаалсан. Судалгааны үр дүнд тулгуурлан “Багшийн эрх зүйн байдлын тухай хууль” боловсруулах, санаачлах талаар санал дэвшүүлсэн.

Үйл ажиллагааны гол агуулга: Докторын судалгааны хүрээнд мэргэжил, мэргэжлийн бие даасан байдал, мэргэжлийн эрх, багшийн мэргэжлийн эрх, түүний агуулга, хамгаалалтын эрх зүйн үндэслэлийг судалсан. Судалгаагаар үндэсний боловсролын чанар, үр дүн болон багшийн хөгжилд нөлөөлөх чухал хүчин зүйлийн нэг нь багшийн мэргэжлийн эрхийн хамгаалалт болохыг тодруулж, уг эрхийг хамгаалах хууль зүйн арга зам, боломжийг тодорхойлсон.

Үйл ажиллагааны үр дүн, түүний жишээ: Судалгааны үр дүнд “Монгол Улсын ЕБС-ийн багшийн мэргэжлийн эрхийн зохицуулалтад хийсэн судалгаа” нэг сэдэвт бүтээлийг боловсруулсан.

Мөн судалгааны үр дүнд үндэслэн “Багшийн эрх зүйн байдлын тухай хууль” боловсруулах, санаачлах саналыг Улсын Их Хурлын Нийтийн цахим өргөдөл, гомдлын системд байршуулсан. Уг саналыг 11,124 иргэн DAN системээр нэвтэрч, цахимаар гарын үсэг зурж дэмжсэн нь боловсролын эрх зүйн судалгааны үр дүнг хууль тогтоомжийн түвшинд дэвшүүлж, олон нийтийн дэмжлэг авсан үр дүн болсон.

Эх сурвалж: Улсын Их Хурлын Нийтийн цахим өргөдөл, гомдлын систем: <https://petition.parliament.mn/Detail?id=c94f18c1-91a1-4fc4-b7bb-4988d92a4973>

Докторын судалгааны ажлын удирдагч

Нэр: Профессор Т.Нэмэхжаргал

Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн багш

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн [redacted]

Тухайн үйл ажиллагааны хүрээнд хамтран ажилласан хүмүүс

1. **Нэр:** Академич Н.Бэгз

Албан тушаал, байгууллага: ШУА-ийн гишүүн, Нийгмийн ухааны салбарын Бага чуулганы дарга

Харилцааны төрөл: Докторын судалгааны ажлын албан ёсны шүүмжлэгч

Утас: [REDACTED]
Цахим шуудан: [REDACTED]
Ажлын газрын хаяг: Багшийн хөгжлийн ордон, 501 тоот

2. **Нэр:** Профессор Д.Наранчимэг
Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Боловсрол судлалын сургуулийн Боловсролын удирдлагын тэнхимийн эрхлэгч
Харилцааны төрөл: Докторын сургалт хариуцсан тэнхимийн эрхлэгч
Утас: [REDACTED]
Цахим шуудан: [REDACTED]
Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн Боловсрол [REDACTED]

3. **Нэр:** Дэд профессор О.Өнөрцэцэг
Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн эрх зүйн багш
Харилцааны төрөл: Докторын судалгааны ажлын шүүмжлэгч
Утас: [REDACTED]
Цахим шуудан: [REDACTED]
Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн [REDACTED]

ДӨРӨВ. МАГИСТРЫН СУРГАЛТ, СУДАЛГААНЫ АЖИЛ

Үйл ажиллагааны нэр, эрхэлсэн газар, хугацаа: Магистрын түвшний сургалт, судалгааны ажил удирдах, шүүмж бичих, хамгаалуулах зөвлөлийн үйл ажиллагаанд оролцох мэргэжлийн үйл ажиллагаа, Монгол Улсын Боловсролын Их Сургууль, 2024 оноос хойш.

Үйл ажиллагааны гол агуулга: Э.Чулуунцэцэг нь эрдмийн зэрэг хамгаалснаас хойших хугацаанд магистрын түвшний сургалт, судалгааны үйл ажиллагаанд оролцож, магистрантын судалгааны ажил удирдах, шүүмж бичих, судалгааны сэдэв, бүтэц, арга зүйн талаар зөвлөгөө өгөх зэргээр эрх зүйн боловсролын чиглэлийн судалгааны ажлыг дэмжин ажиллаж байна. Мөн Улс төр, эрх зүйн боловсролын магистрын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлийн үйл ажиллагаанд оролцож, магистрын түвшний судалгааны чанар, академик шаардлага, хамгаалалтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалтыг хангах чиглэлээр ажиллаж байна.

Үйл ажиллагааны үр дүн, түүний жишээ: Энэхүү үйл ажиллагаа нь магистрын түвшний судалгаанд эрх зүйн дүн шинжилгээний арга зүй, судалгааны бүтэц, хууль зүйн үндэслэл, академик бичлэгийн шаардлагыг хангахад чиглэсэн. Мөн эрх зүйн боловсрол, боловсролын эрх зүй, хүний эрх, иргэний боловсролын чиглэлээр судалгааны сэдэв хөгжүүлэх, магистрантын судалгааны ажлын чанарыг дээшлүүлэхэд хувь нэмэр оруулж байна.

Үйл ажиллагааг удирдсан албан тушаалтан:
Нэр: Н.Мягмарцоож
Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн захирал, профессор
Харилцааны төрөл: Магистрын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлийн дарга
Утас: [REDACTED]
Цахим шуудан: [REDACTED]
Ажлын газрын хаяг: Сүхбаатар дүүрэг, [REDACTED]

Тухайн үйл ажиллагааны хүрээнд хамтран ажилласан хүмүүс

Нэр: Дэд профессор О.Өнөрцэцэг
Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн эрх зүйн багш
Харилцааны төрөл: Магистрын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлийн гишүүн
Утас: [redacted]
Цахим шуудан: [redacted]
Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн [redacted]

Нэр: доктор дэд профессор Э.Гэрэлт-Од
Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн улс төр судлалын багш
Харилцааны төрөл: Магистрын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлийн гишүүн
Утас: [redacted]
Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн хичээлийн 2 дугаар байр 107 тоот
Нэр: Б.Энхболд
Албан тушаал, байгууллага: Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын гишүүн
Харилцааны төрөл: Магистрын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлийн гишүүн
Утас: [redacted]
Цахим шуудан: [redacted]
Ажлын газрын хаяг: Улаанбаатар хот [redacted]
[redacted]

ТАВ. МУБИС-ИЙН ЁС ЗҮЙН ХОРООНД АЖИЛЛАСАН БОЛОН ЁС ЗҮЙН ДҮРЭМ БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Үйл ажиллагааны нэр, эрхэлсэн газар, хугацаа: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн салбар ёс зүйн хорооны гишүүн, МУБИС-ийн Төв ёс зүйн хорооны гишүүн, даргаар ажилласан болон багш, ажилтан, судлаачийн ёс зүйн дүрэм боловсруулах үйл ажиллагаа, Монгол Улсын Боловсролын Их Сургууль, 2017–2025 он.

Үйл ажиллагааны гол агуулга: 2017 оноос МУБИС-ийн НХУС-ийн салбар ёс зүйн хорооны гишүүнээр ажиллаж, багш, ажилтны ёс зүйн асуудал, өргөдөл, гомдол, мэдээллийг хэлэлцэх үйл ажиллагаанд оролцсон. 2020 оноос МУБИС-ийн Төв ёс зүйн хорооны гишүүнээр ажиллаж, МУБИС-ийн багш, ажилтны ёс зүйн дүрмийн төслийг боловсруулах, салбар сургуулиудаас санал авч нэгтгэх, Ректорын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж батлуулах ажиллагаанд оролцсон.

2022 оноос МУБИС-ийн Төв ёс зүйн хорооны даргаар ажиллаж, удирдах албан тушаалтанд холбогдох ёс зүйн гомдол, мэдээллийг хүлээн авах, тухайн асуудал нь ёс зүйн маргаанд хамаарах эсэхийг урьдчилан шалган тогтоох, хороог хуралдуулах, хурал удирдах чиг үүргийг хэрэгжүүлсэн. Мөн судлаачийн ёс зүйн дүрэм боловсруулах ажлын хэсэгт орж ажиллан, дүрмийн эцсийн найруулга, эрх зүйн уялдаа, хэрэглээний тодорхой байдлыг хянасан.

Үйл ажиллагааны үр дүн, түүний жишээ: МУБИС-ийн багш, ажилтны ёс зүйн дүрмийг боловсруулж, байгууллагын хэмжээнд хэлэлцүүлэн батлуулахад хувь нэмэр оруулсан. Тус дүрэм нь багш, ажилтны ёс зүйн харилцаа, байгууллагын дотоод соёл, мэргэжлийн хариуцлага, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зохицуулалтыг тодорхой болгосон.

Мөн Ёс зүйн хорооны үйл ажиллагаанд өргөдөл, гомдлын харьяаллыг зөв тодорхойлох, талуудын байр суурийг сонсох, ёс зүйн маргаан болон эрх зүйн маргааныг ялгах, бодит нөхцөл байдалд үндэслэн дүгнэлт гаргах зарчмыг баримтлан ажилласан. Энэхүү үйл ажиллагаа нь мэргэжлийн ёс зүй, шударга

байдал, хараат бус байр суурь, байгууллагын хариуцлагын соёлыг төлөвшүүлэхэд чиглэсэн туршлага болсон.

Үйл ажиллагааг удирдсан албан тушаалтан:

Ажил олгогч: МУБИС-ийн ректор, профессор Б.Батбаатар

Хаяг: МУБИС-ийн хичээлийн 1 дүгээр байр, 201 тоот

Утасны дугаар: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Тухайн үйл ажиллагааны хүрээнд ажил хэргийн харилцаатай байсан хүмүүс:

1. **Нэр:** Ш.Дауранбек

Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Төв ёс зүйн хорооны одоогийн дарга

Харилцааны төрөл: МУБИС-ийн салбар болон Төв ёс зүйн хорооны үйл ажиллагааны хүрээнд хамтран ажилласан.

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн [redacted]

2. **Нэр:** Профессор Т.Нэмэхжаргал

Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн багш

Харилцааны төрөл: МУБИС-ийн багш, ажилтны ёс зүйн дүрмийн төслийг хянасан.

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн [redacted]

3. **Нэр:** Н.Баярцэцэг

Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Ахисан түвшний сургалтын албаны дарга

Харилцааны төрөл: Судлаачийн ёс зүйн дүрмийн төсөл боловсруулах ажлын хэсгийн ахлагч

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн [redacted]

**ЗУРГАА. “АХМАД НАСТНЫ НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ЭРХ ЗҮЙН
ЗОХИЦУУЛАЛТ” СЭДЭВТ БОДЛОГЫН СУДАЛГАА**

Үйл ажиллагааны нэр, эрхэлсэн газар, хугацаа: “Монгол Улсын ахмад настны нийгмийн хамгааллын эрх зүйн зохицуулалт” судалгааны ажил, Монгол дахь Конрад-Аденауэр сангийн захиалгаар, 2020 он.

Үйл ажиллагааны гол агуулга: Судалгааны хүрээнд Монгол Улсын ахмад настны нийгмийн хамгааллын эрх зүйн зохицуулалт, ахмад настны нийгмийн баталгаа, халамж, тэтгэвэр, эрүүл мэнд, асаргаа, нийгмийн оролцоо, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн байдлыг судалсан. Мөн ахмад настны эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах үндэсний эрх зүйн орчны давхардал, хийдэл, хэрэгжилтийн хүндрэл, зохицуулалтын уялдаа холбоог шинжилж, ахмад настны нийгмийн хамгааллын зохицуулалтыг боловсронгуй болгох хэрэгцээ, шаардлагыг тодорхойлсон.

Үйл ажиллагааны үр дүн, түүний жишээ: Судалгааны үр дүнд “Монгол Улсын ахмад настны нийгмийн хамгааллын эрх зүйн зохицуулалт” судалгааны тайлан боловсруулж, захиалагч байгууллагад хүлээлгэн өгсөн. Энэхүү судалгаа нь ахмад настны эрх, нийгмийн хамгааллын баталгааг хүний эрхийн зарчимд нийцүүлэн үнэлэх, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, зохицуулалтын уялдаа, үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулах талаар судалгаанд суурилсан санал, дүгнэлт боловсруулахад чиглэсэн мэргэжлийн үйл ажиллагаа болсон. Мөн уг ажил нь нийгмийн эмзэг бүлгийн эрхийг хамгаалах, нийгмийн хамгааллын эрх зүйн зохицуулалтад дүн шинжилгээ хийх, хүний эрхэд суурилсан хууль зүйн судалгаа хийх мэргэшлийг харуулсан. **Эх сурвалж:** <https://catalog.parliament.mn/cgi-bin/koha/opac-showmarc.pl?id=30916&viewas=html>

Үйл ажиллагааг удирдсан албан тушаалтан:

/Монгол дахь Конрад-Аденауэр сангийн тухайн судалгааг хариуцсан албан тушаалтны мэдээллээр нөхнө./

1. **Нэр:** Монгол дахь Конрад-Аденауэр сан

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: Монгол дахь [redacted]

Тухайн үйл ажиллагааны хүрээнд хамтран ажилласан хүмүүс:

2. **Нэр:** Ц.Баянмөнх

Албан тушаал, байгууллага: ШУА-ийн Философийн хүрээлэнгийн Улс төр, эрх зүйн салбарын эрдэм шинжилгээний ажилтан

Харилцааны төрөл: Судалгааны арга зүй, мэдээлэл цуглуулах, эрх зүйн дүн шинжилгээ хийх хүрээнд хамтран ажилласан.

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: Чингэлтэй дүүрэг, [redacted]

3. **Нэр:** П.Нямсүрэн

Албан тушаал, байгууллага: Багахангай, Налайх дүүргийн Иргэний хэргийн анхан шатны тойргийн шүүхийн шүүгч

Харилцааны төрөл: Судалгааны талаар санал солилцож байсан.

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: Налайх дүүрэг, [redacted]

ДОЛОО. ЕБС-ИЙН “НИЙГМИЙН СУДЛАЛ” ХИЧЭЭЛИЙН ҮНДЭСНИЙ СУРАХ БИЧИГ, БАГШИЙН НОМЫН ЭРХ ЗҮЙН БҮЛЭГ СЭДВИЙН ЗОХИОГЧООР АЖИЛЛАСАН

Үйл ажиллагааны нэр, эрхэлсэн газар, хугацаа: Ерөнхий боловсролын сургуулийн “Нийгмийн судлал” хичээлийн үндэсний сурах бичиг, багшийн номын эрх зүйн бүлэг сэдвийн зохиогчоор ажилласан, 2014–2018 он.

Үйл ажиллагааны гол агуулга: Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдад эрх зүйн суурь мэдлэг, хүний эрх, үүрэг, хууль дээдлэх ёс, иргэний оролцоо, эрх зүйн соёлын ойлголтыг нас, сэтгэхүйн онцлогт тохируулан хүргэх зорилгоор “Нийгмийн судлал” үндэсний сурах бичиг болон багшийн номын эрх зүйн бүлэг сэдвийг боловсруулсан.

Энэ хүрээнд 7 дугаар ангийн “Нийгмийн ухаан-1” үндэсний сурах бичгийн эрх зүйн бүлэг сэдвийг хоёр удаа шинэчлэн боловсруулах, багшийн номын эрх зүйн бүлэг сэдэв боловсруулах, мөн 11 дүгээр ангийн “Нийгмийн судлал” үндэсний сурах бичгийн эрх зүйн бүлэг сэдвийг боловсруулах ажилд оролцсон.

Үйл ажиллагааны үр дүн, түүний жишээ: Үндэсний сурах бичиг, багшийн номд эрх зүйн бүлэг сэдэв боловсруулснаар ЕБС-ийн сурагчдын эрх зүйн боловсрол, хүний эрхийн ойлголт, иргэний үүрэг, хууль дээдлэх ёсны мэдлэгийг төлөвшүүлэхэд хувь нэмэр оруулсан.

Энэхүү ажил нь эрх зүйн мэдлэгийг зөвхөн мэргэжлийн хуульчдын хүрээнд бус, ерөнхий боловсролын түвшинд хүртээмжтэй, ойлгомжтой хэлбэрээр түгээсэн, үндэсний хэмжээнд хэрэглэгдсэн сургалтын хэрэглэгдэхүүн боловсруулах мэргэжлийн үйл ажиллагаа болсон.

Үйл ажиллагааг удирдсан албан тушаалтан:

Сурах бичгийн зохиогчдын багийн ахлагч

Нэр: Профессор Т.Нэмэхжаргал

Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн багш

Харилцааны төрөл: Арга зүйн заавар, зөвлөгөө өгсөн.

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн [redacted]

Тухайн үйл ажиллагааны хүрээнд хамтран ажилласан хүмүүс:

1. **Нэр:** Р.Дарьхүү

Албан тушаал, байгууллага: МУИС-ийн Философийн тэнхимийн эрхлэгч

Харилцааны төрөл: 7 дугаар ангийн сурах бичгийн “Ёс зүй” бүлэг сэдвийн зохиогч

Утас: —

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: МУИС-ийн [redacted]

2. **Нэр:** Н.Мягмарцоож

Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн НХУС-ийн захирал, профессор

Харилцааны төрөл: 11 дүгээр ангийн сурах бичгийн “Улс төр” бүлэг сэдвийн зохиогч

Утасны дугаар: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн хичээлийн [redacted]

Найм. “Эрх зүйн онол” гарын авлага бичиж сургалт, судалгааны эргэлтэд оруулсан

Үйл ажиллагааны нэр, эрхэлсэн газар, хугацаа: “Эрх зүйн онол” гарын авлага бичиж, хэвлүүлсэн үйл ажиллагаа, Монгол Улсын Боловсролын Их Сургууль, 2017 он.

Үйл ажиллагааны гол агуулга: Эрх зүйн онолын үндсэн ойлголт, эрх зүйг тодорхойлох түүхэн болон орчин үеийн үзэл хандлага, эрх зүйн хэм хэмжээ, эрх зүйн харилцаа, эрх зүйн эх сурвалж, хууль хэрэглэх, хууль тайлбарлах, хууль зүйн хариуцлага зэрэг суурь асуудлыг нэгтгэн боловсруулж, эрх зүйн сургалтад ашиглах зориулалттай гарын авлага бэлтгэсэн.

Үйл ажиллагааны үр дүн, түүний жишээ: “Эрх зүйн онол” гарын авлагыг 2015 оноос хойш нийт 3300 хувь хэвлүүлэн, сургалт, судалгааны эргэлтэд оруулж, багш бэлтгэх болон хууль зүйн сургуулийн оюутан, ЕБС-ийн багш нарын сургалтад түгээмэл ашиглаж байна.

Тухайн үйл ажиллагааны хүрээнд хамтран ажилласан хүн:

Нэр: Профессор Т.Нэмэхжаргал

Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн багш

Харилцааны төрөл: Гарын авлагыг редакторлосон.

Утас: [redacted]

Цахим шуудан: [redacted]

Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн [redacted]

ЕС. “Их сургуулийн бие даасан байдлыг хангах эрх зүйн зохицуулалтын зарим асуудал” сэдэвт магистрын судалгаа, мэргэжил дээшлүүлэлт, эрх зүйн баримт бичиг боловсруулах үйл ажиллагаа

Үйл ажиллагааны нэр, эрхэлсэн газар, хугацаа: “Их сургуулийн бие даасан байдлыг хангах эрх зүйн зохицуулалтын зарим асуудал” сэдэвт магистрын судалгааны ажил, МУИС-ийн Хууль зүйн сургууль, 2011 он; их сургуулийн засаглал, бүтэц, зохион байгуулалт, эрх зүйн орчны чиглэлээр мэргэжил дээшлүүлэлт болон эрх зүйн баримт бичиг боловсруулах үйл ажиллагаа, 2015 оноос хойш.

Үйл ажиллагааны гол агуулга: Магистрын судалгааны хүрээнд их сургуулийн бие даасан байдал, академик эрх чөлөө, их сургуулийн засаглал, төрийн өмчийн их сургуулийн эрх зүйн байдал, удирдлага, зохион байгуулалтын эрх зүйн зохицуулалтын асуудлыг судалсан.

Уг судалгааны чиглэлээ үргэлжлүүлэн 2015 онд Япон Улсын Токио хотын Gakugei их сургууль, Komazawa эмэгтэйчүүдийн их сургууль, Токиогийн Гадаад судлалын их сургууль, Showa эмэгтэйчүүдийн их сургууль, Oberlin их сургуулийн бүтэц, зохион байгуулалт, засаглал, эрх зүйн орчны туршлагыг судалсан. Мөн 2016, 2017 онд БНСУ-ын Чоннам Үндэсний их сургуульд боловсролын удирдлагын чиглэлээр мэргэжил дээшлүүлсэн.

Үйл ажиллагааны үр дүн, түүний жишээ: Магистрын судалгаа болон гадаадын их сургуулиудын засаглал, эрх зүйн орчны туршлагыг судалсан мэдлэгтээ тулгуурлан төрийн өмчийн их сургуулийн эрх зүйн байдал, засаглал, зохион байгуулалтын эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох чиглэлээр ажилласан. Тухайлбал, Боловсролын яамны “Төрийн өмчийн их сургуулийн дүрэм”-ийн төсөл боловсруулах үйл ажиллагаанд оролцож, төрийн өмчийн их сургуулийн бүтэц, удирдлага, академик эрх чөлөө, бие даасан байдал, дотоод засаглалын эрх зүйн зохицуулалтыг тодорхой болгох ажилд хувь нэмэр оруулсан. Мөн “Судалгааны их сургуулийн тухай хууль”-ийн төсөл боловсруулах ажилд оролцсон.

Энэхүү үйл ажиллагаа нь магистрын судалгааны үр дүнг мэргэжил дээшлүүлэх болон эрх зүйн баримт бичиг боловсруулах практик үйл ажиллагаатай уялдуулан хэрэгжүүлсэн, их сургуулийн засаглал, академик эрх чөлөө, төрийн өмчийн их сургуулийн эрх зүйн орчны чиглэлээр мэргэшсэн байдлыг харуулсан ажил болсон.

Үйл ажиллагааг удирдсан албан тушаалтан:

Нэр: П.Одгэрэл

Албан тушаал, байгууллага: МУИС-ийн Хууль зүйн сургуулийн Захиргааны эрх зүйн тэнхимийн багш, доктор, профессор

Утас: [redacted]

Цахим шуудан:

Тухайн үйл ажиллагааны хүрээнд хамтран ажилласан хүмүүс:

1. **Нэр:** Доктор Т.Туяачимэг
Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн улс төр судлалын багш
Харилцааны төрөл: Япон Улсад мэргэжил дээшлүүлэх, их сургуулийн засаглалын туршлага судлах үйл ажиллагааны хүрээнд хамтран ажилласан.
Утас: [REDACTED]
Цахим шуудан: [REDACTED]
Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн хичээлийн 2 дугаар байр, 107 тоот
2. **Нэр:** Доктор, профессор Я.Шийлэгмаа
Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Боловсролын судалгааны хүрээлэнгийн захирал
Харилцааны төрөл: Их сургуулийн дүрмийн төслийн багт хамтран ажилласан.
Утас: [REDACTED]
Цахим шуудан: [REDACTED]
Ажлын газрын хаяг: Сүхбаатар дүүрэг, [REDACTED]
3. **Нэр:** Профессор, Монгол Улсын гавьяат багш Ц.Баасандож
Албан тушаал, байгууллага: Тухайн үед МУБИС-ийн Түүх, нийгмийн ухааны сургуулийн захирал, одоогоор тэтгэвэрт гарсан
Харилцааны төрөл: “Төрийн өмчийн их сургуулийн дүрэм” болон их сургуулийн эрх зүйн орчны баримт бичиг боловсруулах ажлын хүрээнд ажил хэргийн харилцаатай байсан.
Утас: [REDACTED]
Цахим шуудан: [REDACTED]
Ажлын газрын хаяг: Сүхбаатар [REDACTED]

АРАВ. ЭРХ ЗҮЙН БОЛОВСРОЛЫН БАКАЛАВРЫН ХӨТӨЛБӨР, СУРГАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Үйл ажиллагааны нэр, эрхэлсэн газар, хугацаа: Эрх зүйн боловсролын бакалаврын хөтөлбөр, сургалтын агуулга, стандарт боловсруулах, хэрэгжүүлэх болон бакалаврын түвшний сургалт, судалгааны ажилд оролцсон үйл ажиллагаа, Монгол Улсын Боловсролын Их Сургууль, 2008 оноос хойш.

Үйл ажиллагааны гол агуулга: 2008 оноос МУБИС-д эрх зүйн багшаар ажиллах хугацаандаа бакалаврын түвшний эрх зүйн хичээлийн хөтөлбөр, стандарт, силлабус, сургалтын агуулга, үнэлгээний арга зүй боловсруулах, шинэчлэх, хэрэгжүүлэх ажилд оролцсон.

Эрх зүйн онол, Боловсролын эрх зүй, Захиргааны эрх зүй, Иргэний эрх зүй, Хүний эрх, Эрх зүйн боловсролын чиглэлийн хичээлүүдийн агуулгыг хөтөлбөрийн зорилго, суралцахуйн үр дүн, үнэлгээний шалгууртай уялдуулан боловсруулж, холбогдох хөтөлбөрийн салбар, дэд, ерөнхий хорооны хурлаар хэлэлцүүлэх, санал авах, засвар тусгах, батлуулах ажиллагаанд оролцсон. Мөн бакалаврын түвшний оюутны судалгааны ажилд удирдагч, шүүмжлэгч, зөвлөх багшаар оролцож ирсэн. Багшлах хугацаандаа нийт 27 бакалаврын дипломын ажлыг удирдаж, оюутны судалгааны сэдэв сонгох, бүтэц боловсруулах, эрх зүйн эх сурвалж ашиглах, хууль зүйн дүн шинжилгээ хийх, судалгааны арга зүй, бичлэгийн шаардлагыг хангах чиглэлээр зөвлөгөө өгч ажилласан.

	Үйл ажиллагааны үр дүн, түүний жишээ: Энэхүү үйл ажиллагааны үр дүнд МУБИС-ийн бакалаврын түвшний сургалтад эрх зүйн мэдлэг, хууль хэрэглэх чадвар, хүний эрх, хууль дээдлэх ёс, иргэний боловсролын агуулгыг системтэй олгох нөхцөлийг бүрдүүлэхэд хувь нэмэр оруулсан. Мөн эрх зүйн боловсролын бакалаврын хөтөлбөрийн чанар, сургалтын агуулгын уялдаа, үнэлгээний арга зүйг боловсронгуй болгох, оюутны судалгааны ажлын чанар, эрх зүйн дүн шинжилгээ хийх чадварыг хөгжүүлэх чиглэлээр ажилласан. Үйл ажиллагааг удирдсан албан тушаалтан: Нэр: Профессор Т.Нэмэхжаргал Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн багш Харилцааны төрөл: Тэнхимийн эрхлэгч байсан Утас: [redacted] Цахим шуудан: [redacted] Ажлын газрын хаяг: МУБИС-ийн [redacted] Тухайн үйл ажиллагааны хүрээнд хамтран ажилласан хүмүүс: 1. Нэр: Дэд профессор О.Өнөрцэцэг Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн эрх зүйн багш Харилцааны төрөл: Хөтөлбөрийн салбар, дэд, ерөнхий хорооны хэлэлцүүлэг, санал авах, засвар тусгах ажиллагааны хүрээнд хамтран ажилласан. Утас: [redacted] Цахим шуудан: [redacted] Ажлын газрын хаяг: Сүхбаатар [redacted] [redacted] Нэр: Доктор А.Гандолгор Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн Нийгэм, Хүмүүнлэгийн Ухааны сургуулийн багш Харилцааны төрөл: Хичээлийн стандартуудыг нэгтгэх, эмхэтгэх, хэвлүүлэх ажлын хүрээнд хамтран ажилласан. Утас: [redacted] Цахим шуудан: [redacted] Ажлын газрын хаяг: Сүхбаатар [redacted] 3. Нэр: С.Энхчимэг Албан тушаал, байгууллага: МУБИС-ийн НХУС-ийн Хөтөлбөрийн албаны мэргэжилтэн Харилцааны төрөл: Стандарт, хөтөлбөрийн үнэлгээ, шинжилгээ хариуцан ажиллах хүрээнд хамтран ажилласан. Утас: [redacted] Цахим шуудан: [redacted] Ажлын газрын хаяг: Сүхбаатар дүүрэг, [redacted]								
4.2	4.2. БАЙГАА БОЛ ХЭВЛҮҮЛСЭН БҮТЭЭЛ БОЛОН ОЛОН НИЙТЭД ӨГСӨН МЭДЭЭЛЭЛ 4.2.1. ХЭВЛҮҮЛСЭН НОМ БҮТЭЭЛ <table><tr><th>№</th><th>Бүтээлийн нэр</th><th>огноо</th><th>Гол агуулга</th></tr><tr><td>1</td><td>“Монгол Улсын ЕБС-ийн багшийн</td><td>УБ, 2024</td><td>ЕБС-ийн багшийн мэргэжлийн эрх, эрх зүйн байдал, хамгаалалтын зохицуулалтыг</td></tr></table>	№	Бүтээлийн нэр	огноо	Гол агуулга	1	“Монгол Улсын ЕБС-ийн багшийн	УБ, 2024	ЕБС-ийн багшийн мэргэжлийн эрх, эрх зүйн байдал, хамгаалалтын зохицуулалтыг
№	Бүтээлийн нэр	огноо	Гол агуулга						
1	“Монгол Улсын ЕБС-ийн багшийн	УБ, 2024	ЕБС-ийн багшийн мэргэжлийн эрх, эрх зүйн байдал, хамгаалалтын зохицуулалтыг						

	мэргэжлийн эрхийн зохицуулалтад хийсэн судалгаа” нэг сэдэвт бүтээл		судалж, багшийн мэргэжлийн эрхийг хамгаалах хууль зүйн арга замыг тодорхойлсон.
2	“Нийгмийн судлал XI” үндэсний сурах бичиг, Эрх зүйн бүлэг сэдэв	УБ, 2018	ЕБС-ийн 11 дүгээр ангийн сурагчдад эрх зүйн мэдлэг, хүний эрх, хууль дээдлэх ёсны ойлголт олгох эрх зүйн бүлэг сэдэв боловсруулсан. Одоо сургалтад ашиглаж байна.
3	“Нийгэм судлал VII” үндэсний сурах бичиг, эрх зүйн бүлэг сэдэв	УБ, 2017	ЕБС-ийн сурагчдад зориулсан эрх зүйн суурь боловсрол, иргэний эрх, үүрэг, хууль дээдлэх ёсны агуулгыг боловсруулсан. Одоо сургалтад ашиглаж байна.
4	“Эрх зүйн онол” гарын авлага	УБ, 2015	Эрх зүйн онолын үндсэн ойлголт, эрх зүйн хэм хэмжээ, эрх зүйн харилцаа, хууль хэрэглэх, тайлбарлах онолын суурь асуудлыг багтаасан. Нийт 3300 хувь хэвлэгдсэн.
5	“Нийгмийн ухаан-1” үндэсний сурах бичиг, 7 дугаар анги, эрх зүйн бүлэг сэдэв	УБ, 2014	7 дугаар ангийн сурагчдад эрх зүйн анхан шатны ойлголт, хүний эрх, үүрэг, хууль сахих соёлын талаарх бүлэг сэдэв боловсруулсан.
4.2.2. 2. ЗАХИАЛГАТ СУДАЛГАА			
№	Судалгааны тайлангийн нэр	огноо	Гол агуулга
1	“Эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргийн харьцуулсан судалгаа” судалгааны тайлан	ХЭҮК-ийн захиалгаар, 2025	Эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргийн олон улсын болон үндэсний эрх зүйн зохицуулалтыг харьцуулан судалж, Эрүүдэн шүүхийн эсрэг конвенцын агуулгад нийцүүлэх асуудлаар санал, дүгнэлт боловсруулсан. Хэвлэгдээгүй, захиалагч байгууллагад гэрээний дагуу хүлээлгэн өгсөн.
2	“Сүхбаатар аймгийн зөрчил, гэмт хэрэг гаралтын шалтгаан, нөхцөлийн судалгаа” судалгааны тайлан	IRIM судалгааны байгууллагын захиалгаар, 2022	Орон нутгийн түвшинд зөрчил, гэмт хэрэг гарахад нөлөөлж буй шалтгаан, нөхцөл, урьдчилан сэргийлэх боломжийг судалсан. Хэвлэгдээгүй бол захиалагч байгууллагад хүлээлгэн өгсөн тайлан гэж тэмдэглэнэ.
3	“Монгол Улсын ахмад настны нийгмийн хамгааллын эрх зүйн зохицуулалт” судалгааны тайлан	Монгол дахь Конрад-Аденауэр сангийн захиалгаар, 2020	Ахмад настны нийгмийн хамгаалал, халамж, эрх зүйн зохицуулалт, хэрэгжилтийн асуудлыг судалж, санал, дүгнэлт боловсруулсан.
4.2.3. ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ӨГҮҮЛЭЛ			
5.	“Эрх зүйн боловсролын хөтөлбөрийн шинэчлэл: асуудал, шийдэл”, <i>Философи, эрх зүйн боловсрол</i> сэтгүүл, №18, 2026 он. ЕБС-ийн үндэсний хөтөлбөрийн шинэчлэл, тулгамдсан асуудал, сайжруулах арга замыг судалсан.		

6.	“Багшийн мэргэжлийн эрх, түүнийг хамгаалах шаардлага, ач холбогдол” , ХЭҮК-ийн <i>Хүний эрх</i> сэтгүүл, №1, 2024 он. Багшийн мэргэжлийн эрхийн агуулга, хамгаалалтын шаардлага, хүний эрх болон боловсролын чанартай холбогдох ач холбогдлыг судалсан.
7.	“Багшийн үнэлэмжид эрх зүйн орчны үзүүлж буй нөлөө” , <i>Философи, эрх зүйн боловсрол</i> сэтгүүл, №16, 2024 он. Багшийн мэргэжлийн үнэлэмж, эрх зүйн орчны нөлөөлөл, хамгаалалтын зохицуулалтын хэрэгцээг судалсан.
8.	“Requirement and Need to Protect the Academic Rights of Teachers in General Education Schools” , <i>Science and World International Scientific Journal</i> , №4 /116/, 2023 он. ЕБС-ийн багшийн академик эрхийг хамгаалах хэрэгцээ, шаардлагыг олон улсын түвшинд авч үзсэн.
9.	“ЕБС-ийн багшид багшлах эрх олгох эрх зүйн зохицуулалтад хийсэн шинжилгээ /Монгол Улсын жишээн дээр/” , <i>Нийгэм, хүмүүнлэгийн ухааны судлал</i> сэтгүүл, 2022 он. Багшлах эрх олгох эрх зүйн зохицуулалт, хэрэгжилт, тулгамдсан асуудлыг шинжилсэн.
10.	“Монгол Улсын багшийн эрх зүйн байдлын түүхэн тойм” , <i>Философи, эрх зүйн боловсрол</i> сэтгүүл, №15, 2021 он. Монгол Улсад багшийн эрх зүйн байдлын зохицуулалт хэрхэн хөгжиж ирснийг түүхэн талаас нь судалсан.
11.	“Их засаг хуулийн судалгааны зарим асуудал” , <i>Философи, эрх зүйн боловсрол</i> сэтгүүл, №14, 2021 он. Их засаг хуулийн судалгааны онол, түүх, эрх зүйн ач холбогдлын зарим асуудлыг авч үзсэн.
12.	“Төрийн үйлчилгээний албан хаагчдын хөдөлмөрийн гэрээ цуцалсан шийдвэрт хийсэн шинжилгээ” , ДХИС-ийн <i>Гэмт хэргийн зүйлчлэл</i> сэтгүүл, 2020 он. Төрийн үйлчилгээний албан хаагчдын хөдөлмөрийн гэрээ цуцлах шийдвэрийн хууль зүйн үндэслэл, хууль хэрэглээний асуудлыг шинжилсэн.
13.	“Үндэсний хууль тогтоомж дахь багшийн эрхийн зохицуулалт: эрх зүйн баримт бичгийн шинжилгээ” , МУБИС-ийн магистрант, докторантуудын ЭШ бага хурлын эмхэтгэл, 2019 он. Багшийн эрхийн зохицуулалтыг үндэсний хууль тогтоомжийн хүрээнд баримт бичгийн шинжилгээний аргаар судалсан.
14.	“Боловсролын хууль тогтоомж дахь багшийн эрхийн зохицуулалт” , <i>Философи, эрх зүйн боловсрол</i> сэтгүүл, №12, 2019 он. Боловсролын хууль тогтоомж дахь багшийн эрх, үүрэг, хамгаалалтын зохицуулалтын асуудлыг авч үзсэн.
15.	“Хуулийн хууль бол үзэл баримтлал мөн” , <i>Философи, эрх зүйн боловсрол</i> сэтгүүл, №11, 2018 он. Хууль тогтоомжийн үзэл баримтлал, хуулийн чанар, эрх зүйн бодлогын суурь асуудлыг авч үзсэн.
16.	“Захиргааны хэм хэмжээ тогтоосон акт батлан гаргах үндэслэл, журам, түүний хэрэгжилт /боловсролын салбарын жишээн дээр/” , <i>Философи, эрх зүйн боловсрол</i> сэтгүүл, №10, 2016 он. Боловсролын салбар дахь захиргааны хэм хэмжээний актын үндэслэл, батлах журам, хэрэгжилтийг судалсан.
17.	“Иргэний хуулийн эзэмшлийн эрх зүйн зохицуулалт” , Хууль сахиулахын их сургуулийн <i>Гэмт явдалтай тэмцэх асуудал</i> сэтгүүл, №4 /58/, 2016 он. Иргэний эрх зүй дэх эзэмшлийн эрхийн ойлголт, зохицуулалт, хэрэглээний асуудлыг судалсан.
18.	“Эрх зүй ба шинжлэх ухааны тухай” , <i>Философи, эрх зүйн боловсрол</i> сэтгүүл, №9, 2015 он. Эрх зүйн шинжлэх ухааны мөн чанар, эрх зүйн судалгааны онолын асуудлыг авч үзсэн.
19.	“Бусдын эд зүйлийг санаатай устгах, гэмтээх гэмт хэргийн зүйлчлэл, онол, практикийн асуудал” , <i>Хууль сахиулахуй</i> сэтгүүл, №1, 2015 он. Эрүүгийн эрх зүй дэх бусдын эд зүйлийг устгах, гэмтээх гэмт хэргийн зүйлчлэл, практикийн асуудлыг судалсан.
20.	“Хүний эрхийн боловсролын зарим асуудал” , <i>Философи, эрх зүйн боловсрол</i> сэтгүүл, №8, 2014 он. Хүний эрхийн боловсролын хэрэгцээ, агуулга, эрх зүйн боловсролтой уялдах асуудлыг судалсан.

21. **“Иргэдийн эрх зүйн боловсрол, соёлын асуудал”**, МУИС-ийн ХЗС-ийн *Эрх зүй* сэтгүүл, 2013 он. Иргэдийн эрх зүйн боловсрол, эрх зүйн соёл, хууль дээдлэх ёсны төлөвшлийн асуудлыг судалсан.
22. **“Иргэний эрх зүй дэх эзэмшлийн тухай ойлголт, түүний эрх зүйн зохицуулалт”**, *Философи, эрх зүйн боловсрол* эрдэм шинжилгээний бичиг, №5, 2012 он. Иргэний эрх зүйн эзэмшлийн ойлголт, эрх зүйн зохицуулалтын онол, хэрэглээний асуудлыг судалсан.
23. **“Эрх зүйн үнэлэмжийн тухай асуудалд”**, *Гэмт хэрэгтэй тэмцэх арга зүй* сэтгүүл, №4, 2012 он. Эрх зүйн үнэлэмж, хууль зүйн ухамсар, эрх зүйн соёлын онолын асуудлыг авч үзсэн.
24. **“Багш боловсрол ба эрх зүйн боловсрол”**, *Философи, эрх зүйн боловсрол* эрдэм шинжилгээний бичиг, №4, 2012 он. Багш боловсролын тогтолцоонд эрх зүйн боловсролын эзлэх байр, ач холбогдлыг судалсан.
25. **“Их сургуулийн эрдмийн эрх чөлөөт байдлын тухай”**, *Хууль дээдлэх ёс* сэтгүүл, №3 /34/, 2011 он. Их сургуулийн эрдмийн эрх чөлөө, академик эрх чөлөөний эрх зүйн баталгааны асуудлыг авч үзсэн.
26. **“Их сургуулийн бие даасан байдлыг хангах эрх зүйн зохицуулалтын зарим асуудал”**, *Философи, эрх зүйн боловсрол* эрдэм шинжилгээний бичиг, №3, 2011 он. Их сургуулийн бие даасан байдал, засаглал, эрх зүйн зохицуулалтын зарим асуудлыг судалсан.
27. **“Хамтран амьдрагчийн эрх зүйн зохицуулалтын асуудал”**, *Хууль дээдлэх ёс* сэтгүүл, №1 /28/, 2010 он. Хамтран амьдрах харилцааны эрх зүйн зохицуулалт, эрх, үүрэг, хамгаалалтын асуудлыг судалсан.
28. **“Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдад эрх зүйн боловсрол олгож буй өнөөгийн байдал, зарим асуудал”**, *Философи, эрх зүйн боловсрол* эрдэм шинжилгээний бичиг, №1, 2010 он. ЕБС-ийн сурагчдад эрх зүйн боловсрол олгож буй байдал, тулгамдсан асуудлыг судалсан.
29. **“Боловсролын эрх зүйн асуудалд”**, *Философи, эрх зүйн боловсролын асуудалд* сэтгүүл, №1, 2009 он. Боловсролын эрх зүйн зохицуулалтын зарим асуудлыг авч үзсэн.
30. **“Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдад эрх зүйн боловсрол олгох нь”**, *Лавай* сэтгүүл, №4, 2009 он. ЕБС-ийн сурагчдад эрх зүйн боловсрол олгох хэрэгцээ, ач холбогдол, арга зүйн асуудлыг судалсан

4.2.4. СҮҮЛИЙН ТАВАН ЖИЛИЙН ХУГАЦААНД ХЭЛЭЛЦҮҮЛСЭН ИЛТГЭЛ

№	Илтгэл, ярианы нэр	Зохион байгуулсан байгууллага, газар	Огноо
1	“Эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргийн харьцуулсан судалгаа”	УИХ-ын Хууль зүйн байнгын хороо, Ажлын хэсэг, ХЭҮК; Төрийн ордон /үндсэн илтгэл/ https://www.parliament.mn/nn/74745/	2025
2	“Багшийн мэргэжлийн эрх зүйн орчин”	Дотоод хэргийн их сургуулийн үндэсний хэмжээний эрдэм шинжилгээний хурал /гуравдугаар байр/	2025
3	“Багшийн мэргэжлийн үнэлэмж, түүнд нөлөөлөх хүчин зүйл”	МУБИС-ийн багш нарын шилдэг илтгэл шалгаруулах эрдэм шинжилгээний хурал /тэргүүн байр/	2024
4	“Нийгмийн ба боловсролын инноваци”	ШУТИС, “Нийгмийн инноваци, түншлэл” үндэсний форум /үндсэн илтгэл/ https://must.edu.mn/mn/news/10118	2022
5	“Монгол Улсын ахмад настны талаар баримталж буй зохицуулалт, эрх зүйн орчин”	Олон улсын Улаанбаатарын их сургуулийн эрдэм шинжилгээний хурал /хоёрдугаар байр/	2022

	Жич: МУБИС-ийн болон салбар сургуулийн хэмжээнд жил бүр эрдэм шинжилгээний илтгэл хэлэлцүүлж ирсэн бөгөөд энэхүү хүснэгтэд сүүлийн таван жилийн хугацаанд байгууллагаас гадуур, үндэсний болон олон байгууллагын оролцоотой эрдэм шинжилгээний хурал, форум, хэлэлцүүлэгт хэлэлцүүлсэн онцлох илтгэлүүдийг тусгав. 4.2.5. СҮҮЛИЙН ТАВАН ЖИЛИЙН ХУГАЦААНД ХЭВЛЭЛ, МЭДЭЭЛЛИЙН ХЭРЭГСЭЛД ӨГСӨН ЯРИЛЦЛАГА, НИЙТЛЭЛ 2025 онд Боловсролын сайдын баталсан “45 хоногийн сургалтаар багшлах эрх олгох” зохицуулалттай холбоотойгоор багш бэлтгэх тогтолцоо, багшийн мэргэжлийн эрх, хүүхдийн чанартай боловсрол эзэмших эрх, боловсролын салбарын захиргааны хэм хэмжээний актын хууль зүйн үндэслэлийн талаар хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслүүдэд байр сууриа илэрхийлсэн. Тухайлбал, Terguun.mn сайтад 2025 оны 01 дүгээр сарын 14-ний өдөр нийтлэгдсэн “Э.Чулуунцэцэг: 45 хоногийн сургалтаар багш бэлдэнэ гэдэг байх боломжгүй зүйл” ярилцлагад багш мэргэжлийн онцлог, багш бэлтгэх тогтолцооны чанар, богино хугацааны сургалтаар багшлах эрх олгох зохицуулалтын эрсдэлийн талаар байр сууриа илэрхийлсэн. Мөн Eagle.mn сайтад нийтлэгдсэн “45 хоногийн сургалтаар багш бэлтгэдэг жишиг байхгүй”, Өнөөдөр сонины цахим хуудсанд нийтлэгдсэн “45 хоногийн сургалтад хамруулсан хүмүүс багшийн орон тоог нөхөх боломжгүй” зэрэг нийтлэл, ярилцлагад тус асуудлаар өгсөн мэргэжлийн байр суурь тусгагдсан. Цахим холбоосууд: • https://www.terguun.mn/a/266 • https://eagle.mn/r/132164 • https://www.unuudur.mn/a/272098 • https://news.mn/r/2811972/
4.3	Байгаа бол Мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл (гэрчилгээ) Хуульчийн мэргэжлийн, эсхүл өмгөөлөгчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зэрэг хууль зүйн мэргэжлийн үйл ажиллагааны зөвшөөрөлтэй юу, эсхүл ийм зөвшөөрөлтэй байсан уу /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих, тийм гэж хариулсан бол холбогдох баримт бичгийн хуулбарыг хавсаргах, уг зөвшөөрлийг ямар хугацаанд эзэмшиж байгаа, эсхүл байсан талаараа хамгийн сүүлийнхээс нь эхлэн он дарааллаар бичих/. Тийм 2014 оноос өмгөөлөгчийн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх завшаарал, нийт 12 жил 2010 оноос хуульчийн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл, нийт 16 жил
4.4	Байгаа бол магистр ба түүнээс дээш эрдмийн зэрэг цолны талаарх мэдээлэл Суралцаж төгссөн их, дээд сургууль тус бүрийг сүүлд төгссөн сургуулиас нь эхлэн он дарааллаар жагсааж, холбогдох нотлох баримтыг хавсаргана. Сургууль тус бүрд суралцсан хугацаа, эрдмийн зэрэг, цол авсан огноог бичнэ. • 2024 оны 05 сарыг 10-ны өдөр МУБИС-д Боловсролын удирдлагын чиглэлээр докторын зэрэг хамгаалсан • 2011 оны 01 сард МУИС-ийн ХЗС-д захиргааны эрх зүйн чиглэлээр хуулийн магистрын зэрэг хамгаалсан
4.5	Сахилгын шийтгэл Сахилгын шийтгэлээр ажлаас халагдаж, эсхүл огцорч байсан уу /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих, тийм гэж хариулсан бол холбогдох баримт бичгийн хуулбарыг хавсаргах, хамгийн сүүлийнхээс нь эхлэн он дарааллаар бичих/. Үгүй

Хавсралт:

Нэр дэвших тухай хүсэлтэд журмын 5.1.1-д заасан дараах баримт бичгийг хавсаргана:

- төрийн албан хаагчийн анкет;
- иргэний үнэмлэхийн хуулбар;
- нийгмийн даатгалын дэвтрийн хуулбар, эсхүл түүнтэй адилтгах баримт бичиг;
- эрх зүйн бакалаврын, эсхүл түүнээс дээш боловсролын зэргийн дипломын хуулбар;

- хууль зүйн өндөр мэргэшилтэй гэдгийг нотлон харуулсан үйл ажиллагааны талаарх баримт;
- эрх зүйч мэргэжлээр 10-аас доошгүй жил ажилласныг нотлох баримт;
- энэхүү загварт заасан баримт бичиг;
- холбогдох бусад баримт.

Хүсэлт гаргагч:

Эцэг/эхийн нэр: Эрдэнэцогт

Өөрийн нэр: Чулуунцэцэг

Гарын үсэг:

Он, сар, өдөр:

---oOo---